

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№1 (508)
січень – лютий
2013

Головний науковий редактор:
академік НАН України **В.А.СМОЛІЙ**

Наукова рада:

Любомир Винар (Кент, США), *Андреа Граціози* (Неаполь, Італія), *Зенон Козут* (Едмонтон, Канада), *Ю.А.Левенець* (Київ), *В.М.Литвин* (Київ), *С.М.Плохій* (Гарвард, США), *Анджеї Поппе* (Варшава, Польща), *В.Ф.Репринцев* (Київ), *П.С. Сохань* (Київ), *В.С. Степанков* (Кам'янець-Подільський), *Т.Г.Тайрова-Яковлева* (Санкт-Петербург, Російська Федерація), *П.П.Толочко* (Київ), *Б.М.Флоря* (Москва, Російська Федерація)

Редколегія:

Г.В.Боряк, *В.Ф.Верстюк*, *С.В.Віднянський*, *В.М.Горобець*, *О.І.Гуржій*, *В.М.Даниленко*, *М.Ф.Дмитрієнко*, *О.М.Донік* (заст. гол. ред., відпов. за вип.), *С.В.Кульчицький*, *В.І.Кучер*, *О.Є.Лисенко*, *М.І.Панчук*, *Р.Я.Пуріг*, *О.П.Реєнт* (заст. гол. ред.), *В.М.Ричка* (заст. гол. ред.), *О.С.Рубльов* (заст. гол. ред.), *В.Ф.Солдатенко*, *В.П.Троцинський*, *О.А.Удод*, *Ю.І.Шановал*

Наукові редактори:

канд. іст. наук *О.М.Донік*, д-р іст. наук *О.П.Реєнт*,
д-р іст. наук *В.М.Ричка*, д-р іст. наук *О.С.Рубльов*

Відповідальний секретар:

В.В.Григор'єв

Редактори:

С.Г.Архипенко,
В.В.Григор'єв, *О.М.Квітка*

Макет і верстка:

Ю.О.Возна

Обкладинка:

Н.О.Горбань

Електронна версія:

О.В.Жданович

www.history.org.ua

Формат 70x100/16

Гарн. Century Schoolbook

Папір офсет. №1. Друк офсет.

Ум. друк. арк. 19,5. Обл.-вид. арк. 21

Тираж 650 прим. Зам. №0000200

Підписано до друку 26.02.2013 р.

Свідчення про державну реєстрацію

КВ №263 видане Держкомвидавком

України 14.12.1993 р.

Віддруковано з оригінал-макета

у ТОВ «Імекс-ЛІТД»

Свідчення ДК №195 від 21.09.2000 р.

Адреса: вул. Декабристів, 29,

м. Кіровоград, Україна, 25006

Тел./факс: +38 (0522) 32-17-05

+38 (0522) 22-79-30

E-mail: tsamylyak@gmail.com

UKRAINIAN HISTORICAL JOURNAL

Institute of the History of Ukraine, I.F.Kuras Institute of Political and Ethno-National Research.

Founded in 1957. Published 6 times a year. Editor in-chief V.A.Smoli. Address of the editorial office: 4, M.Hrushevs'koho, office 501, Kyiv, Ukraine, 01001. Tel. +380 (44) 278-52-34, fax

+380 (44) 279-63-62, e-mail: uhj@history.org.ua

**Адреса редакції: вул. М. Грушевського, 4, офіс 501, Київ, Україна, 01001
Тел. +380 (44) 278-52-34, факс +380 (44) 279-63-62, e-mail: uhj@history.org.ua**

Науковий журнал. Заснований 1957 р. Виходить 6 разів на рік. © Редакція «УІЖ»

ЗМІСТ

СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГРАНД-НАРАТИВ: ПІДХОДИ, КОНЦЕПЦІЇ, РЕАЛІЗАЦІЯ

***

У пошуку common sense: до дискусії з приводу національного гранд-нарративу (*К.Ю.Галушко*) 4

***

«Національна історія» заслуговує бути більш живою, ніж мертвою (*О.М.Майборода*) 24

ІСТОРИЧНІ СТУДІЇ

Дячок О.О. (Дніпропетровськ). Нормативно-правове регулювання митних відносин у Великому князівстві Литовському XVI ст. 29

Гулевич В.П. Казимир Ягайлович і Менлі Гірей: від друзів до ворогів . . . 40

Бовгиря А.М. Доноси у суспільно-політичному житті Гетьманщини XVII–XVIII ст. 67

Вінцовський Т.С. (Одеса). Вільне місто Одеса в добу Центральної Ради: революційна інтерпретація політичного сепаратизму 80

Вронська Т.В., Лисенко О.Є. Тюрми в нацистській карально-репресивній системі на окупованій території України 92

МЕТОДОЛОГІЯ.

ІСТОРИОГРАФІЯ. ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

Жданович О.В. «Український історичний журнал» – десять років у Мережі 106

Пирогова-Таран Л.В. Етнологія та/чи історична антропологія 119

Вілкул Т.Л. Цитати з Восьмикнижжя в ранніх давньоруських літописах, або Як змінюється смисл історичних повідомлень 125

Арістов В.Ю. Любецька битва 1016 р. в ранньому літописанні (до дискусії навколо ідеї О.О.Шахматова) 147

***

Незнаний лист Богдана Хмельницького 1651 р. (*публікація Ю.А.Мицика*) . . . 165

РЕЦЕНЗІЇ Й ОГЛЯДИ

В.Михайловський. Еластична спільнота: Подільська шляхта в другій половині XIV – 70-х роках XVI ст. (*В.С.Степанков, Кам'янець-Подільський*) . . . 168

С.Єфремов. Щоденник: Про дні минулі (спогади) (*С.Г.Іваницька, Запоріжжя; Т.В.Єрмашов, Київ*) 179

Г.Корольов. Федералізм Михайла Грушевського: міфи, уявлення, проекти (*В.В.Тельвак, Дрогобич*) 187

Я.Калакура. Українська історіографія: Курс лекцій (*Р.Я.Пиріг*) 191

НОТАТКИ З ФОРУМУ

Шевченко Т.М. (Мюнхен, Німеччина). Міжнародна наукова конференція «Україна на історіографічній карті міжвоєнної Європи» 196

ХРОНІКА

Черкас Б.В. Міжнародна наукова конференція «Центрально-Східна Європа у часи Синьоводської битви» 219

Осіпян О.Л. (Крамасторськ). Міжнародна конференція «Латинська спадщина: Польща, Литва, Русь: Вплив латинської спадщини на розвиток ідентичностей на землях Корони Польської та Великого князівства Литовського: історія, мова, література, моделювання зразків культури та ментальності» . . . 220

Машкін О.М., Шевченко В.В. Міжнародна науково-методична конференція «Вітчизняна війна 1812 р. і Україна: погляд крізь віки» 222

Матяш І.Б. (Київ), Левченко Л.Л. (Миколаїв). Міжнародна наукова конференція «Місце архівістів та роль архівів у суспільстві сьогодні й завтра» . . . 223

Куліков В.О. (Харків/Бухарест). Міжнародна конференція асоціації «Історія та комп'ютер» «Інноваційні підходи в історичних дослідженнях: інформаційні технології, моделі та методи» 229

IN MEMORIAM

Василь Маркусь 232

Пінчук Юрій Анатолійович 235

Нові надходження до бібліотеки Інституту історії України НАНУ . . . 237

У РЕДАКЦІЇ «УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО ЖУРНАЛУ» Є ПРИМІРНИКИ ЗА МИНУЛІ РОКИ

ДО УВАГИ АВТОРІВ!

До друку приймаються написані спеціально для «Українського історичного журналу» статті, а також історичні документи, рецензії на нові видання, повідомлення про наукові події й заходи. Статті повинні відповідати визначеним ВАК України нормативам (постанова №7-05/1 «Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України»).

Обсяг – не більше 30 стор. (1 авт. арк.). Текстовий редактор – не нижче **Microsoft Office 2003**, шрифт – **Times New Roman**, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1,5, формат файлу – **.doc** або **.rtf**. Якщо при наборі використовувалися нестандартні шрифти («Гжиця», «Litopys New Roman» та ін.), необхідно їх надати (стандартне розташування в ОС Windows: C:/Windows/Fonts).

Текст набирається без переносів слів. Абзацні відступи формуються в матеріалі, а не за допомогою пробілів і табулятора. Таблиці розміщуються в тексті, ілюстрації – в окремих файлах. Посилання виконуються через меню «Вставка» в **автоматичному режимі (!)**.

Автори мають **повідомити**: прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання, місце роботи, посаду, електронну пошту, телефон (робочий, домашній, мобільний), адресу для листування.

У редакцію слід подавати **роздрукований примірник, електронну копію**, а також **УДК, дві анотації** на 5–6 речень (українською й англійською мовами), **два комплекти ключових слів** (не менше 5–6, українською й англійською мовами).

Редакція має право **редагувати й скорочувати** подані матеріали. Неопубліковані статті, а також електронні носії й ілюстрації авторів **не повертаються**.

Матеріали надсилаються поштою на адресу: редакція «УІЖ», оф. 501, вул. М.Грушевського, 4, Київ, Україна, 01001 або на електронну скриньку: **uhj@history.org.ua**

За зміст статті, достовірність фактів, цитат, дат тощо відповідає автор. Редакція публікує матеріали, не завжди поділяючи погляди їх авторів.